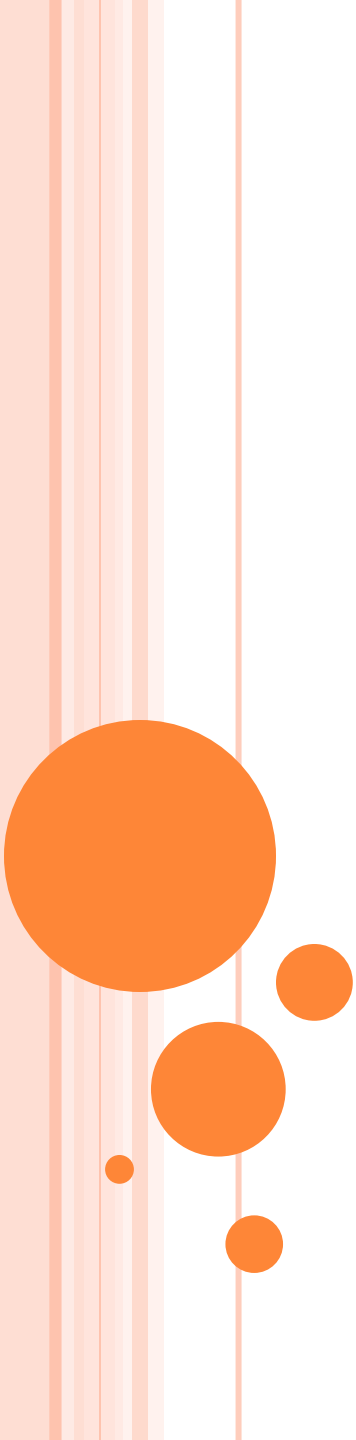

POČÍTAČOVÉ PRÁVO

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
**Ústav práva informačných technológií a práva
duševného vlastníctva**

2018

1. POČÍTAČOVÝ PROGRAM A JEHO OCHRANA

- A) Pojem počítačový program
- B) Právna ochrana počítačového programu
- C) Právna ochrana počítačového programu v SR

A) POJEM POČÍTAČOVÝ PROGRAM

- Základná legálna definícia je obsiahnutá v Zákone č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v § 87 ods. 1:
- ***„Súbor príkazov a inštrukcií vyjadrených v akejkoľvek forme použitých priamo alebo nepriamo v počítači alebo v podobnom technickom zariadení, je chránený podľa tohto zákona, ak je výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde.“***
- ***„Súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál použitý na jeho vytvorenie.“***
- ***„Myšlienky a princípy, na ktorých je založený prvok počítačového programu, vrátane tých, ktoré sú podkladom jeho rozhrania, **nie sú** chránené podľa tohto zákona.“***

POČÍTAČOVÝ PROGRAM AKO DIELO

- Počítačový program je **výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora**, ktorý je zachytený v objektívne vnímateľnej podobe (napr. na obrazovke alebo ako dátový súbor na DVD nosiči).
- **Vzťah medzi autorským právom a vecným právom** v § 33 AZ:
V prípade kúpy počítačového programu si osoba kupuje (v zmysle nadobudnutia vlastníckeho práva) iba dátový nosič, pričom väčšina kúpnej ceny pripadá na poskytnutie oprávnenia na používanie počítačového programu (cena za udelenie licencie).
- **Nadobudnutím vlastníckeho práva alebo iného vecného práva k veci**, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, **nie je dotknuté autorské právo**. Na druhej strane, **vlastnícke právo alebo iné vecné právo k veci**, prostredníctvom ktorej je dielo vyjadrené, **nie je dotknuté autorským právom**, ak nie je dohodnuté inak alebo ak z odseku 5 nevyplýva iné.

B) PRÁVNÁ OCHRANA POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU

- Vznik počítačov a počítačových programov v 40. rokoch 20. storočia – vojenstvo, priemysel
– neskôr domácnosti
- **Ochrana počítačových programov** bola počas dlhého obdobia **nerozvinutá**, pretože osobné počítače boli ešte v 80. rokoch málo rozšírené, a teda spoločenský tlak na rozsiahlu úpravu, ktorá by komplexne regulovala spoločenské vzťahy súvisiace s počítačovými programami neexistoval.
- Až expanziou osobných počítačov do domácností a s masovým využívaním internetu vzniká postupne potreba právnej regulácie a ochrany počítačových programov.

OCHRANA POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU

- V Európe bola ochrana počítačového programu predmetom 30 rokov trvajúcich výmen názorov.
- Diskutované spôsoby ochrany:
  - a) zákon o vynálezoch, priemyselných právach a zlepšovacích návrhoch,
  - b) ochranné známky,
  - c) právo proti nekalej súťaži.
- Výsledok: **Ochrana počítačového programu autorským právom.**

AUTORSKÉ PRÁVO V EURÓPE

- Autorské práva sa zaraďujú do oblasti PDV (ďalším druhom sú priemyselné práva).
- **Princípy vzťahujúce sa na autorské právo:**
  - Princíp rozhodného práva
  - Princíp autorstva
  - Princíp neformálnosti

- **Princíp rozhodného práva** znamená, že pre úpravu autorských práv je vždy rozhodujúce právo toho štátu, na ktorého území určité autorsko-právne vzťahy vznikli.
- **Princíp autorstva** znamená, že autorom sa nemožno stať inak ako vytvorením daného autorského diela – autorstvo sa teda nedá kúpiť, previesť ani postúpiť. Autorom môže byť len fyzická osoba.
- **Princíp neformálnosti** znamená, že pre vznik autorského práva nie je potrebná žiadna registrácia alebo povolenie (ako napr. v prípade patentov).

MEDZINÁRODNÉ DOKUMENTY O OCHRANE POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU

- Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z roku 1886
- Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu – TRIPS z roku 1994
- Smernica EP a Rady 2009/24/ES z 23. apríla 2009 o právnej ochrane počítačových programov (kodifikované znenie smernice 91/250/EHS)

- **Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu – TRIPS z roku 1994**
- Ide o medzinárodný dokument na ochranu práv duševného vlastníctva, ktorý **po prvýkrát zaradil počítačový program medzi autorské** (literárne) diela.
- Prvý rozšírený programovací jazyk FORTRAN vznikol už v roku 1954.

- **Smernica EP a Rady 2009/24/ES z 23. apríla 2009 o právnej ochrane počítačových programov**
- Kodifikované znenie smernice 91/250/EHS
- Podľa tejto smernice sú počítačové programy chránené ako literárne diela, ak predstavujú individuálne diela vo vlastnom zmysle slova a sú výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora, pričom pojem **počítačový program zahŕňa aj prípravný materiál**.
- Tento dokument predstavuje významný krok k zjednoteniu ochrany počítačových programov.

C) PRÁVNÁ OCHRANA POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

- **Zákon č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon)**
  - Ide o prvý zákon upravujúci problematiku autorského práva. Významná bola novela tohto zákona uskutočnená Zákonom č. 89/1990 Zb., ktorá dopĺňala predmet autorského práva o počítačové programy s podmienkou splnenia v zákone vymedzených pojmových znakov.
- **Zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon**
  - Prvýkrát definovaný počítačový program.
- **Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom**
  - Tento zákon reflektuje vývoj autorských práv v rámci medzinárodných zmlúv, dohovorov, ako aj európskej legislatívy.
- **Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon**
  - V súčasnosti nový zákon, ktorý je účinný od 1.1.2016.

AUTORSKÉ DIELO

- Vymedzenie predmetu autorského práva je v § 3 ods. 1 Autorského zákona:
- ***„Predmetom autorského práva je dielo z oblasti literatúry, umenia alebo vedy, ktoré je jedinečným výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora vnímateľným zmyslami, bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel, formu jeho vyjadrenia alebo mieru jeho dokončenia.“***
- ✓ Ide o súhrn pojmových znakov diela, ktoré musia byť kumulatívne naplnené, aby sa určitý výtvor mohol považovať za predmet autorského práva. Ustanovenie § 3 ods. 2 uvádza výpočet druhov diel.

AUTORSTVO

- Autorom je **fyzická osoba**, ktorá diela vytvorila.
- Fyzická osoba, ktorej meno, priezvisko alebo meno a priezvisko (ďalej len „meno“) je uvedené na diele alebo vo vzťahu k dielu obvyklým spôsobom ako označenie autora, sa považuje za autora diela, ak nie je preukázaný opak.

SPOLUAUTORSTVO

- Spoluautori sú dvaja alebo viacerí autori, ktorí vytvorili tvorivou duševnou činnosťou jediné dielo tak, že nie je možné od seba odlíšiť tvorivé vklady jednotlivých autorov a použiť ich ako samostatné diela. Práva k dielu patria všetkým spoluautorom spoločne a nerozdielne, ak sa spoluautori nedohodli písomne inak.
- Pri tvorbe PP sú spoluautori programátori, ktorí sa na tvorbe postupne podieľali a bez ich tvorivého príspevku by dielo nevzniklo.

OSOBITNÉ REŽIMY TVORBY

- Spoločné dielo
- Zamestnanecké dielo
- Školské dielo
- Dielo na objednávku

SPOLOČNÉ DIELO

- Spoločné dielo je dielo, ktoré vytvorili dvaja alebo viacerí autori **na podnet a pod vedením osoby**, ktorá usmerňovala a zabezpečovala proces vytvorenia tohto diela.
- Tvorivé vklady autorov zahrnuté do spoločného diela nie je možné samostatne použiť.
- Na výkon práv k spoločnému dielu sa primerane použijú ustanovenia o zamestnaneckom diele.
- Ak tvorbu spoločného diela usmerňovali a zabezpečovali dve alebo viaceré osoby, nakladajú so spoločným dielom spoločne, ak nie je dohodnuté inak.

ZAMESTNANECKÉ DIELO

- Dielo vytvorené autorom **na splnenie povinností** vyplývajúcich z pracovnoprávneho vzťahu / z obdobného pracovného vzťahu.
- **Majetkové práva autora** k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ, ak nie je dohodnuté inak.
- Pri výkone majetkových práv autora k zamestnaneckému dielu zamestnávateľom nesmie autor udeliť tretej osobe súhlas na použitie tohto diela a **autor je povinný sám sa zdržať výkonu majetkových práv**.
- Ak zamestnávateľ vykonáva majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu, platí, že autor udelil súhlas aj na
  - zverejnenie diela,
  - označenie diela menom, obchodným menom alebo názvom zamestnávateľa,
  - dokončenie diela, zmenu diela alebo iný zásah do diela.

ŠKOLSKÉ DIELO

- Školské dielo je dielo vytvorené dieťaťom, žiakom alebo študentom **na splnenie školských alebo študijných povinností** vyplývajúcich z jeho právneho vzťahu k škole.
- **Autor školského diela je na návrh školy povinný uzavrieť so školou nevýhradnú a bezodplatnú licenčnú zmluvu o použití školského diela** spôsobom, ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný, ak to možno od autora školského diela spravodlivo požadovať. Ak autor školského diela odmietne licenčnú zmluvu podľa prvej vety uzatvoriť, škola sa môže domáhať, aby obsah licenčnej zmluvy určil súd.

DIELO NA OBJEDNÁVKU

- Dielo na objednávku je dielo vytvorené autorom **na základe zmluvy o dielo**. Ak autor vytvoril dielo na objednávku, platí, že udelil súhlas na jeho použitie na účel vyplývajúci zo zmluvy, ak nie je dohodnuté inak. Objednávateľ je oprávnený použiť toto dielo na iný účel len so súhlasom autora, ak zákon neustanovuje inak.
- **Autor je oprávnený dielo na objednávku sám použiť**, ako aj udeliť súhlas na jeho použitie, ak nie je dohodnuté inak a ak to nie je v rozpore s oprávnenými záujmami objednávateľa.
- Na počítačový program sa vzťahujú ustanovenia o zamestnaneckom diele a objednávateľ sa v tomto prípade považuje za zamestnávateľa.

VZNIK AUTORSKÉHO PRÁVA

- Vznik autorského práva na dielo upravuje § 16 Autorského zákona, a to nasledovne:
  - *„Autorské právo k dielu vzniká okamihom, keď je dielo objektívne vyjadrené v podobe vnímateľnej zmyslami.“*

OBSAH AUTORSKÉHO PRÁVA

- Autorské právo zahŕňa:
  - výhradné osobnostné práva a
  - výhradné majetkové práva.

MAJETKOVÉ PRÁVA

- Významným obmedzením majetkových práv autora je možnosť **vyhotovenia rozmnoženiny diela pre súkromnú potrebu**, uvedená v § 42 Autorského zákona:
  - ***„Do autorského práva nezasahuje fyzická osoba, ktorá bez súhlasu autora použije dielo vyhotovením rozmnoženiny pre svoju súkromnú potrebu na účel, ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný.“***
- Pôvod rozmnoženiny diela vyhotovenej bez súhlasu autora však nesmie porušovať práva autora.
- Obmedzenia majetkových práv v rámci **počítačových programov** sú upravené v § 89 Autorského zákona.

ROZMNOŽOVANIE POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU

- Do práva autora počítačového programu nezasahuje oprávnený užívateľ, ak bez súhlasu autora počítačového programu:
  - a) *použije počítačový program na účel **riadneho využitia počítačového programu** vrátane opravy jeho chýb, ak nie je dohodnuté inak,*
  - b) *vyhotoví záložnú **rozmnoženinu** počítačového programu na účel zabezpečenia riadneho využitia počítačového programu,*
  - c) ***skúma, študuje alebo skúša funkčnosť počítačového programu** na účel určenia myšlienky alebo princípov, ktoré sú základom akejkoľvek časti počítačového programu, a to počas nahrávania, zobrazovania, prenosu, overovania funkčnosti a ukladania počítačového programu do pamäte počítača.*

OCHRANA POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU

- **Ochrana podľa Autorského zákona**
  - súkromnoprávna žaloba na súd

- **Ochrana podľa Obchodného zákonníka**
  - ochrana proti nekalosúťažnému konaniu
  - ochrana obchodného tajomstva

- **Ochrana podľa Trestného zákona**
  - poškodenie a zneužitie záznamu na nosiči informácií (§247 TZ)
  - neoprávnené obohatenie (§ 226 TZ)
  - porušovanie priemyselných práv (§ 282 TZ)
  - porušovanie autorského práva (§ 283 TZ)
  - poškodzovanie cudzích práv (§ 376 TZ)
  - zneužitie účasti hospodárskej súťaže (§ 250 TZ)

OCHRANA PODĽA AUTORSKÉHO ZÁKONA

- Autor, do ktorého práva sa **neoprávnene zasiahlo** alebo ktorého právu **hrozí neoprávnený zásah**, sa môže domáhať najmä:
  - a) *určenia svojho autorstva,*
  - b) *zákazu ohrozenia svojho práva vrátane zákazu opakovania takéhoto ohrozenia,*
  - c) *zákazu neoprávneného zásahu do svojho práva*
  - d) *poskytnutia informácií o pôvode rozmnoženiny diela alebo napodobeniny diela, o spôsobe a rozsahu jej použitia a o službách porušujúcich právo autora*
  - e) *poskytnutia informácií o sprístupňovaní diela verejnosti spôsobom porušujúcim právo autora*
  - f) *odstránenia následkov zásahu do práva na náklady osoby, ktorá neoprávnene zasiahla alebo hrozila neoprávneným zásahom*
  - g) *náhrady nemajetkovej ujmy,*
  - h) *náhrady škody,*
  - i) *vydania bezdôvodného obohatenia.*

ZÁVER

○ Použitá literatúra

- MAISNER, M. a kol.: Základy informačných technológií. Bratislava: Iura Edition, 2013
- GREGUŠOVÁ, a kol.: Právo informačných a komunikačných technológií. Bratislava: STU, 2007
- Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon
- Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

Ďakujem za pozornosť.

